

Lakiosasto

25.6.2001

Työeläkelaitoksille

EU:N SOSIAALITURVASÄÄNNÖKSET ULOTETAAN SVEITSIIN

EU on solminut Sveitsin kanssa kesäkuussa 1999 sopimuksen henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta EU:n ja Sveitsin välillä (jäljempänä EU-Sveitsi -sopimus). Sopimus sisältää määräyksiä sosiaaliturvasta mukaan lukien eläketurva.

Lähtökohtana on, että myös EU:n ja Sveitsin välillä liikkuviin työntekijöihin sovellettaisiin asetuksen 1408/71 säännöksiä. Sopimuksen liitteisiin sisältyy kuitenkin eräitä erityismääräyksiä.

Tämän sopimuksen voimaantulo edellyttää sen hyväksymistä kaikissa EU:n jäsenvaltioiden parlamenteissa. Sveitsi on jo hyväksynyt sopimuksen. Suomen hallitus esittää eduskunnalle, että sopimus hyväksyttäisiin myös Suomessa (HE 40/2001 vp).

Hallituksen esitys Eduskunnalle Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi samoin kuin Suomen ja Sveitsin välillä tehdyn väliaikaisen kauppasopimuksen irtisanomisen hyväksymisestä ja eräiden sopimukseen tehdyn lisäsopimuksen säännösten hyväksymisestä annetun lain kumoamisesta (HE 40/2001 vp).

1

SOPIMUKSEN VAIKUTUS TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄÄN

Sopimus merkitsee sitä, että Sveitsin ja Suomen sekä muiden EU-maiden välillä liikkuviin työntekijöihin sovelletaan sopimuksen voimaantulosta alkaen EU:n sosiaaliturva-asetuksen 1408/71 ja sen täytäntöönpanoasetuksen 574/72 säännöksiä.

Samalla Suomen ja Sveitsin kahdenvälisen sosiaaliturvasopimuksen soveltaminen lakkaa sopimuksen voimaantulosta lukien siltä osin, kuin asetuksessa säädetään samasta asiasta. Kuitenkin Suomen ja Sveitsin välisen sosiaaliturvasopimuksen eläkkeen maksamista koskeva säännös (5 artiklan 2 kohta) jää edelleen voimaan. Tästä mainitaan EU-Sveitsi -sopimuksen liitteissä.

Lakiosasto

25.6.2001

2

SOVELLETTAVA LAINSÄÄDÄNTÖ ASETUKSEN 1408/71 II OSASTON MUKAAN

EU-Sveitsi -sopimuksen voimaantulon jälkeen myös sovellettava lainsäädäntö määräytyy kokonaisuudessaan asetuksen 1408/71 II osaston säännösten mukaisesti. Näin ollen mm. lähetettyjä työntekijöitä koskeva määräaika lyhenee nykyisestä 24 kuukaudesta 12 kuukauteen, jolle voidaan myöntää jatkoa toiset 12 kuukautta asetuksen 1408/71 14.1.b artiklan mukaan.

3

TYÖELÄKE MÄÄRÄYTYY KUTEN EU-ELÄKE

Uusi sopimus merkitsee sitä, että kaikkia asetuksen 1408/71 säännöksiä sovelletaan myös Suomi-Sveitsi tilanteissa eli Suomen työeläke määräytyy kuten EU-eläke. Siten eläkehakemusten käsittelyä, eläkkeen laskemista ja päätöksen antamista koskevat EU-säännökset tulevat sovellettavaksi myös Suomi-Sveitsi tilanteissa.

Jatkossa Suomen työeläke voi siis tulla laskettavaksi pro rata -eläkkeenä tai tulevan ajan pro rata -eläkkeenä myös Suomi-Sveitsi tilanteissa. Sveitsin työkyvyttömyyseläkkeessä ei ole tulevaa aikaa, joten tulevan ajan ositussääntöäkään ei näissä tilanteissa ole.

4

TYÖELÄKE MAKSETAAN EU-KANSALAISILLE MYÖS SVEITSIIN

Jatkossa Suomen työeläke maksetaan EU- tai ETA-maan taikka Sveitsin kansalaiselle Sveitsin lisäksi minne tahansa EU- tai ETA-maahan ilman Eläketurvakeskuksen lupaa aivan kuten muukin EU-eläke.

Siten myös työttömyyseläke ja osa-aikaeläke on maksettava samalla tavalla kuin EU-tilanteessa.

Sveitsin kansalaisille työeläke maksetaan vielä laajemmin eli mihin tahansa maahan samoin kuin Suomen kansalaisille. Tästä on erityismääräys EU-Sveitsi -sopimuksen liitteissä.

Lakiosasto

25.6.2001

5

UUSI SOPIMUS VOIMAAN VUODEN 2002 PUOLELLA

EU-Sveitsi -sopimus tulee voimaan sitä päivää seuraavan toisen kuukauden alusta, jona kaikkien sopimuspakettiin kuuluvan seitsemän sopimuksen ratifioimiskirjojen tallettamisesta tai hyväksymisestä on ilmoitettu viimeksi.

Sopimuksen käsittely on kesken Suomen lisäksi vielä parissa muussa maassa. Sosiaali- ja terveysministeriössä arvioidaan, että sopimus tulisi voimaan vuoden 2002 puolella.

Sopimuksen tultua voimaan on tarpeen, että toimivaltaiset viranomaiset (ministeriöt) neuvottelevat keskenään näiden määräysten hallinnollisesta toimeenpanosta Suomen ja Sveitsin välillä.

6

ELÄKETURVAKESKUS ANTAA SOVELTAMISOHJEET

EU-Sveitsi -sopimuksessa ei ole säännöksiä eläkkeiden tarkistamisesta. Myöskään hallinnollisista menettelytavoista ei ole vielä sovittu.

Eläketurvakeskus antaa tarkemmat soveltamisohjeet lähempänä sopimuksen voimaantuloa.

7

HALLITUKSEN ESITYS

Yleiskirjeessä mainittua hallituksen esitystä voi tilata sekä suomen- että ruotsinkielisenä Oy Edita Ab:sta, puhelin (09) 5660 566. Hallituksen esitys löytyy internetistä osoitteesta www.eduskunta.fi

ELÄKETURVAKESKUS

Helena Tapio

Riitta Korpiluoma